

נקב קטן כזה [והן הן דברי רבא דלעיל, חמש מדות].

מאי טעמא שונה גיסטרא מכלי שלם?

אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן: לפי שאין אומרים "הבא גיסטרא לגיסטרא" להניח תחתיה לקבל הטיפות מהנקב, אלא כיון שניקב הגיסטרא כמוציא משקה זורקין אותו.

אבל כלי שלם, חסין עליו, ואין זורקין אותו בגלל נקב כזה, אלא מביאין גיסטרא ומניחין תחתיו.

אמר עולא: פליגי בה תרי אמוראי במערבא מה הוא שיעור הנקב לענין הכשר זרעים: רבי יוסי ברבי אבין ורבי יוסי בר זבדא —

חד אמר: כמוציא רימון, וחד אמר: כשורש קטן.

וסימניך, שלא תטעה לומר שאחד אמר כמוציא זית: "אחד המרבה ואחד הממעיט" [משנה היא במסכת מנחות קי א, ומסיימת המשנה "ובלבד שיכוין לבו לשמים"]. וזה יהא לך לסימן, שאחד מהאמוראים ריבה לשער בשיעור הגדול

שנאמר "וכל כלי פתוח... טמא הוא" משמע שהטומאה נכנסת לו רק דרך פתחו ולא דרך נקביו.⁽⁶⁾

אמר רב אסי: שמעתי: כלי חרס שיעורו ליבטל מתורת כלי — כמוציא רימון.

אמר ליה רבא: שמא לא שמעת אלא במוקף צמיד פתיל, שהטומאה נכנסת לו רק דרך נקב כמוציא רימון. אבל לענין קבלת טומאה גם בנקב כמוציא זית הוא טהור [בסתם כלי חרס שלא יחדו לדימונים, תוד"ה שמא].

ומקשינן: והא רבא הוא דאמר: מוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו ולא סגי בכמוציא רימון?

ומתרינן: לא קשיא: הא ברברבי בכלי גדול צריך שיפחת רובו, הא בזוטרי בכלי קטן סגי בכמוציא רימון ליבטל מתורת כלי.⁽¹⁾

אמר רב אסי: שונין התנאים בכרייתא: כלי חרס שיעורו בכונס משקה שהשיעור הקטן ביותר שנאמר בו ליבטל מתורת כלי במקצת, הוא בכונס משקה, והיינו לענין קידוש מי חטאת. ולא אמרו מוציא משקה אלא לענין גיסטרא בלבד שבטל מתורת כלי ע"י

דבטל מיניה שם כלי הוי ליה כאוכלין שעטפן בטיט, שאין הטיט מציל מלטמא.

1. רש"י. והתוס' בד"ה הא, הקשו, א"כ לא ידענו מהו רברבי ומהו זוטרי. ולכן ביארו להיפוך, דברברבי השיעור כמוציא רימון ובזוטרי סגי ברוב אפ"י שעדיין אינו מוציא רימון, דאזלינן תמיד אחר השיעור הקטן משניהם.

ומשיפחת רובו הוא אמנם נקב ששי אבל אינו נחשב ככלי לשום דבר. מהרש"א בתוד"ה ניקב.

6. רש"י. אולם התוס' בד"ה ולענין הוכיחו, שגם דרך נקב כל שהוא נכנסת הטומאה ולא רק דרך פתחו. והביאו בשם ר"ת לפרש שאמנם צריך סתימה לנקב אלא שהסתימה אינה מועילה אלא עד שיפחת רובו או כמוציא רימון, אבל ביותר מכן שוב אינה מועילה סתימה. דכיון

ומר קשישא בריה דרבה מפייס בה
משמיה דרבי אליעזר: והרי הן ככלי
גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין
מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא
מדברי סופרים. שאפילו אם יחדו לרימונים
אינו מקבל טומאה. שרק בכלי עץ נאמר
השיעור דכמוציא רימון ביחדו לרימונים ולא
בכלי חרס.

ולענין צמיד פתיל שיעורו עד שיפחת
רובו.

מבין שלשת השיעורים [מלבד הקטנים
ביותר ככונס משקה ומוציא משקה שאין
מקום לטעות שמא הן השיעור לענין הכשר
זרעים], דהיינו כמוציא רימון. ואחד מיעט
לשער בקטן משלשתן דהיינו כשורש קטן.
ואף אחד לא שיער בשיעור הבינוני דכמוציא
זית.

אמר רב חיננא בר כהנא משמיה דרבי
אליעזר: כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים
לענין קבלת טומאה.

הדרן עלך המצניע

פרק הזורק

מתניתין:

רשות היחיד, כי הן גבוהות עשרה ורחבות ארבעה על ארבעה, (4) שהיו עומדות זו כנגד זו ברשות הרבים [משני עברי רשות הרבים], ורשות הרבים מפסקת בין שתי הגזוזטראות שמשני צידיה, המושיט והזורק מזו לזו, פטור. (5)

אבל, אם היו שתיהן בדיוטא אחת [בקומה אחת, מעל רשות הרבים], שלא היו הגזוזטראות ניצבות זו כנגד זו משני צידי רשות הרבים, אלא שתיהן היו מצד אחד של רשות הרבים, והיו הגזוזטראות בולטות מהבית, כך שבין זו לזו היתה רשות הרבים, הרי רק המושיט מזו לזו, חייב. וזו היא מלאכת "מושיט", שהיא תולדה של מלאכת

הזורק חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים, או הזורק מרשות הרבים לרשות היחיד, הרי זה חייב. כי הזריקה מרשות לרשות היא תולדת הוצאה מרשות לרשות, שהיא אב מלאכה. (1)

אך הזורק חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע, נחלקו בכך תנאים: רבי עקיבא מחייב, ובגמרא יתבאר טעמו, (2) וחכמים פוטרין.

כיצד? (3) — שתי גזוזטראות [הבנויות על גבי זיזים היוצאים מן הכותל, ומניחים על הזיזים נסרים כדי שיוכלו להלך עליהם], והן

4. כן פירש רש"י. והיינו, משום שמדברי רש"י בד"ה גזוזטראות נראה, שהגזוזטראות אין להן מחיצות, אלא נסרים על גבי זיזים, ולכך הוצרך רש"י לומר שהן גבוהות עשרה ורחבות ארבעה על ארבעה.

ועוד, כדי להשיענו שהמושיט חייב אפילו כשמושיט דרך למעלה מעשרה טפחים מפני רשות הרבים, ואף שאותו אויר שמעל עשרה טפחים אינו רשות הרבים אלא "מקום פטור" הוא.

ועוד, כי הרי כתב רש"י לקמן בד"ה הזורק פטור "הואיל ולמעלה מעשרה", וביאור כוונתו בזה יתבאר בהערות לקמן צו א, ולכן פירש שהגזוזטראות היו גבוהות עשרה.

5. בבא זו דברי הכל היא, ויתבאר יותר בהערות לקמן צו א.

1. כמבואר במשנה לעיל עג א.

2. בגמרא לקמן [צו א], מתבארים שני אופנים בביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים: האחד, לרבי עקיבא "קלוטה [באוויר רשות הרבים] כמי שהונחה דמיא", ואילו חכמים סוברים שקלוטה לאו כמי שהונחה. והשני, שלרבי עקיבא ילפינן זורק ממושיט. כלומר, כשם שהמושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים חייב, וזה דין מחדש של "מושיט", וכמתבאר בהמשך המשנה, כך גם הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים, הרי זה חייב, וחכמים חולקים. וכל זה מתבאר לקמן [צו א] ובהערות שם.

3. ביאור לשון "כיצד", והאם דברי חכמים בלבד הוא, או שמא אף דברי רבי עקיבא הוא, יתבאר בהערות על הגמרא לקמן צו א.

הוצאה. (6) ואילו הזורק מזו לזו, פטור. (7)

והחילוק בין מושיט לזורק הוא, לפי שכן היתה עבודת הלויים במשא המשכן, שהיו עומדות ברשות הרבים שתי עגלות [שעליהן נשאו את קרשי המשכן, והעגלות עצמן רשות היחיד הן], והיו עומדות העגלות זו אחר זו ברשות הרבים, והיו הלויים מושיטין את הקרשים מעגלה זו לעגלה זו. (8) אבל לא היו זורקין אותם, לפי שכבדים היו. ולפיכך, אין חייב משום "מושיט" אלא בשני

האופנים הללו: א. בזו אחר זו. ב. בהושטה בלבד, ולא בזריקה. כי כך היתה העבודה במשכן.

גמרא:

שנינו במשנה: הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים, מרשות הרבים לרשות היחיד, חייב:

ודנה הגמרא: מכדי, הרי זריקה מרשות

עקיבא וחכמים. ויתבאר יותר בהערות לקמן צו א.

ב. כתב רש"י: הזורק פטור, הואיל ו[זרקו] למעלה מעשרה, ולא מצינו זריקה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים במשכן, לא באורך ולא ברוחב. וביאור כוונתו במה שכתב "הואיל ולמעלה מעשרה", ראה בהערות לקמן צו א.

8. ביאר רש"י: פטור, שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרשות היחיד לרשות היחיד ורוחב רשות הרבים מפסיק ביניהן, שלא היתה עבודת הלויים כך להושיט קרשים מעגלה לעגלה שבצידה, אלא לעגלה שלפניה. שארבע עגלות היו לבני מרי שהיו נושאים קרשי המשכן, והן הולכין שתיים כאחד זו בצד זו כדאמרינן בגמרא, וכשהיו פורקין את המשכן לטעון על העגלות היו מעמידין העגלות כדרך הליכתן שתיים זו אצל זו סמוך למשכן, ושתיים זו אצל זו לפנייהם דרך הליכתן לאורך רשות הרבים, שהיו רוצים להלך אחר עמוד הענן ההולך לפנייהם. ופורקי המשכן היו מושיטין הקרשים לאותן שעל שתי העגלות הסמוכות למשכן, והן מושיטין לאותן שלפניהם. אבל מעגלה לעגלה שבצידה, לא היו צריכין להושיט, שהרי שתיהן סמוכות לפורקי המשכן.

6. א. כמבואר בתוספות ב א ד"ה פשט.

ב. משנתנו מעמידה את מלאכת "מושיט" באופן שהושיט דרך למעלה מעשרה באויר רשות הרבים. ובתוספות לעיל ד א ד"ה אבל למעלה, נסתפקו אם מלאכת מושיט היא דוקא כשהושיט למעלה מעשרה, וכאשר כן היה במשכן. או שמא החיוב הוא בין למעלה מעשרה ובין למטה מעשרה. ולשון רש"י לעיל ד ב ד"ה זורק ממושיט, הוא: דאילו במושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים אפילו למעלה מעשרה, קיימא לן בפרק הזורק, דחייב. ויותר מפורש הוא בלשון הרמב"ם [יג יח]: המושיט מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע, חייב, ואפילו הושיט למעלה מאויר רשות הרבים.

ג. ראה עוד בתוספות לעיל ג א ד"ה בעשותה, שכתבו בשם הירושלמי: אין חיוב מושיט אלא על ידי שנים, וראה שם בשם ר"י, שלכן אין הם נפטרים משום "שנים שעשאוה", כי אין כוונת הירושלמי לומר, שהאחד עוקר והשני מניח, אלא המושיט הוא זה שעוקר ומניח בידו של חברו העומד ברשות הרבים השניה.

7. א. בכא זו, אם דברי הכל היא או דברי חכמים בלבד, תלוי בספק הגמרא לקמן, ובמחלוקת האמוראים שם בביאור מחלוקת רבי